

Вплив конкурентного середовища на систему формування інвестиційної стратегії підприємств

Далик В. П.¹, Бутельський Я. Ю.², Писаренко А. М.³, Ярмус С. С.⁴, Якубець М. Р.⁵

Опубліковано	Секція	УДК
17.06.2024	Економіка	

DOI: : <https://doi.org/10.5281/zenodo.11936379>

Ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

Анотація. У статті досліджується вплив конкурентного середовища на процес формування інвестиційної стратегії підприємств. У сучасних умовах глобалізації та швидких технологічних змін, конкуренція стає одним із ключових чинників, що визначають успішність і стійкість підприємств на ринку. Інвестиційна стратегія, як довгостроковий план розвитку підприємства, повинна враховувати безліч внутрішніх і зовнішніх чинників, серед яких конкурентне середовище займає важливе місце.

Розглядаються теоретичні аспекти інвестиційної стратегії, зокрема її поняття, значення та основні етапи розробки. Наголошується на тому, що інвестиційна стратегія має бути адаптивною до змін у конкурентному середовищі, що вимагає від підприємств постійного моніторингу та аналізу конкурентів, ринкових тенденцій та технологічних нововведень.

Особлива увага приділяється методам оцінки конкурентного середовища, таким як SWOT аналіз, PEST аналіз та аналіз п'яти сил Портера. Ці методи дозволяють виявити сильні та слабкі сторони підприємства, а також можливості і загрози, що існують на ринку. Досліджується вплив глобалізації та технологічного прогресу на конкурентне середовище, зокрема, як нові технології змінюють структуру ринків і конкурентні позиції підприємств.

У статті аналізується вплив конкурентного середовища на інвестиційні рішення підприємств. Показано, що високий рівень конкуренції стимулює підприємства до інновацій, оптимізації бізнес-процесів та більш ефективного використання ресурсів. Водночас, конкурентне середовище створює додаткові ризики, які потрібно враховувати при розробці інвестиційної стратегії.

Висновки статті підсумовують основні результати дослідження, підтверджуючи, що врахування конкурентного середовища є критично важливим для формування ефективної інвестиційної стратегії. Надаються рекомендації для підприємств щодо адаптації їхніх інвестиційних стратегій до умов високої конкуренції.

¹ кандидат економічних наук, доцент, Національний університет «Львівська політехніка», <https://orcid.org/0000-0003-0004-2270>

² аспірант ЗВО «Львівський університет бізнесу та права», <https://orcid.org/0009-0007-8873-062>

³ аспірант ЗВО «Львівський університет бізнесу та права», <https://orcid.org/0009-0005-4059-0214>

⁴ аспірант ЗВО «Львівський університет бізнесу та права», <https://orcid.org/0000-0002-3388-6413>

⁵ аспірант ЗВО «Львівський університет бізнесу та права», <https://orcid.org/0009-0007-9244-2197>

Ключові слова: глобалізація, інвестиційна стратегія, конкурентне середовище, п'ять сил Портера PEST аналіз, SWOT-аналіз.

The influence of the competitive environment on the system of forming the investment strategy of enterprises

Abstract. The article investigates the impact of the competitive environment on the process of forming investment strategies for enterprises. In the current conditions of globalization and rapid technological changes, competition becomes one of the key factors determining the success and sustainability of enterprises in the market. An investment strategy, as a long-term development plan for an enterprise, must take into account numerous internal and external factors, among which the competitive environment holds an important place.

Theoretical aspects of investment strategy are considered, including its concept, significance, and main stages of development. It is emphasized that the investment strategy must be adaptive to changes in the competitive environment, requiring enterprises to continuously monitor and analyze competitors, market trends, and technological innovations.

Particular attention is given to methods for assessing the competitive environment, such as SWOT analysis, PEST analysis, and Porter's Five Forces analysis. These methods allow identifying the strengths and weaknesses of an enterprise, as well as the opportunities and threats existing in the market. The impact of globalization and technological progress on the competitive environment is explored, particularly how new technologies change market structures and the competitive positions of enterprises.

The article analyzes the impact of the competitive environment on the investment decisions of enterprises. It is shown that a high level of competition stimulates enterprises to innovate, optimize business processes, and use resources more efficiently. At the same time, the competitive environment creates additional risks that need to be considered when developing an investment strategy.

The article's conclusions summarize the main results of the study, confirming that considering the competitive environment is critically important for forming an effective investment strategy. Recommendations are provided for enterprises on adapting their investment strategies to conditions of high competition.

Keywords: globalization, investment strategy, competitive environment, Porter's Five Forces, PEST analysis, SWOT analysis.

Вступ

У сучасних умовах економічного розвитку конкуренція відіграє ключову роль у визначенні напрямків і пріоритетів інвестиційної діяльності підприємств. Висока конкуренція на ринку примушує підприємства шукати нові підходи до управління інвестиціями, розробляти та впроваджувати інноваційні стратегії, які б забезпечували їхню стійкість і конкурентоспроможність.

Сучасне конкурентне середовище характеризується високим рівнем турбулентності, що потребує від підприємств розробки інноваційних підходів до управління інвестиціями. Зміни в ринкових умовах, технологічні зрушення, поява нових гравців на ринку та загострення конкурентної боротьби вимагають розробки та впровадження стратегій, які здатні гнучко реагувати на зовнішні виклики та водночас забезпечувати довгострокову прибутковість.

Інвестиційна стратегія відіграє ключову роль у досягненні стратегічних цілей підприємства, сприяючи його сталому розвитку та підвищенню конкурентоспроможності. Вона визначає напрями інвестування, обсяги та джерела фінансування, а також механізми реалізації інвестиційних проектів. В умовах

динамічного конкурентного середовища ефективність інвестиційної стратегії значною мірою залежить від здатності підприємства враховувати та адаптуватися до зовнішніх факторів, таких як економічна кон'юнктура, регуляторні зміни, поведінка конкурентів та інші.

Дослідження впливу конкурентного середовища на систему формування інвестиційної стратегії підприємств є надзвичайно важливим як з наукової, так і з практичної точки зору, оскільки сприяє розвитку теоретичних підходів та інструментарію для ефективного управління інвестиціями в умовах сучасної економіки.

Дане дослідження привертає увагу великої кількості науковців в Україні та у всьому світі. Їх роботи охоплюють як теоретичні аспекти, так і емпіричні дослідження, що дозволяють виявити ключові фактори успіху та ризики в умовах глобалізації і технологічних змін.

Метою даної роботи є визначення та аналіз впливу конкурентного середовища на систему формування інвестиційної стратегії підприємств, а також розробка рекомендацій щодо підвищення ефективності інвестиційної діяльності в умовах динамічного ринкового середовища. Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання:

- провести аналіз теоретичних підходів до формування інвестиційної стратегії підприємств;
- провести дослідження сучасного конкурентного середовища;
- зробити аналіз впливу конкурентного середовища на інвестиційну діяльність підприємств;
- розробити практичні рекомендації для підвищення ефективності інвестиційної стратегії підприємств.

Результати

Інвестиційна діяльність тісно пов'язана з наявністю у підприємства певного комплексу переваг, які роблять його привабливим для інвесторів, і визначається наявністю потенційних інвесторів, готових вкладати свій капітал, а також системою інструментів, що дозволяють ефективно використовувати цей капітал [1, с. 2].

Мінливість сучасного бізнес-середовища вимагає стратегічного підходу до організації інвестиційної діяльності підприємства. Необхідність розробки інвестиційної стратегії обумовлена радикальними змінами цілей операційної діяльності підприємства через виникнення нових можливостей для зростання бізнесу, що потребує відповідних змін товарного асортименту, впровадження нових технологій, освоєння нових ринків збуту та розширення цільових сегментів [1, С. 3-4].

Інвестиційна стратегія представляє собою систему довгострокових цілей інвестиційної діяльності підприємства, яка передбачає вибір найвигідніших шляхів розширення та оновлення активів для забезпечення основного напрямку його економічного розвитку. Вона формує загальну комплексну програму дій, що визначає пріоритетні напрями та форми інвестування для підприємства, характер формування інвестиційних ресурсів, послідовність етапів реалізації довгострокових інвестиційних цілей, межі можливої інвестиційної активності, а також систему формалізованих критеріїв, за якими підприємство моделює, реалізує та оцінює свою інвестиційну діяльність [1, с. 4].

В своїй роботі О. І. Гуторов [2, с. 212] дає наступне визначення: інвестиційна стратегія являє собою систему довгострокових цілей інвестиційної діяльності підприємства, які визначаються загальними завданнями його розвитку та інвестиційною ідеологією.

Інвестиційна стратегія є ключовим елементом управління фінансовою діяльністю підприємства, вона визначає основні напрямки інвестування та спрямована на досягнення довгострокових цілей. Важливість інвестиційної стратегії полягає у забезпеченні ефективного використання інвестиційних ресурсів, максимізації прибутковості та зменшенні фінансових ризиків.

Ця стратегія включає в себе аналіз внутрішніх та зовнішніх факторів, що впливають на діяльність підприємства, визначення оптимального співвідношення ризику та доходу, а також розробку конкретних інвестиційних проектів. Відповідно до інвестиційної стратегії обираються напрями розвитку, визначається портфель інвестиційних проектів та розробляються механізми контролю за їх реалізацією.

Завдяки правильно побудованій інвестиційній стратегії підприємство може досягти стабільності та стійкості у фінансових питаннях, забезпечити свій конкурентний розвиток та збільшити свою вартість на ринку. Таким чином, інвестиційна стратегія є важливим інструментом управління фінансами підприємства, що дозволяє досягти успіху та стійкого розвитку у сучасних умовах бізнесу. Етапи реалізації інвестиційної стратегії підприємства зведено в табл. 1.

Таблиця 1

Етапи реалізації інвестиційної стратегії

№	Етап	Опис
1.	Визначення періоду для реалізації інвестиційної стратегії	Оцінка економічного розвитку загалом і інвестиційного ринку зокрема, встановлення періоду, що відповідає базовій стратегії підприємства, урахування галузевої приналежності та розміру підприємства, його потужностей і темпів розвитку.
2.	Визначення стратегічних цілей розвитку інвестиційної діяльності підприємства	Забезпечення зростання капіталу й активів, підвищення рівня рентабельності інвестиційної діяльності, оптимізацію пропорцій у структурі реального і фінансового інвестування, удосконалення технологічної і відтворювальної структури інвестицій, удосконалення галузевої і регіональної спрямованості інвестиційних програм і проектів, а також забезпечення відповідної диверсифікації інвестиційної діяльності.
3.	Розробка найбільш ефективних способів досягнення стратегічних цілей інвестиційної діяльності	Розробка стратегій формування та вкладення капіталу, системи заходів для підвищення ефективності інвестиційної діяльності підприємства та розробку етапів впровадження ухвалені системи заходів для досягнення стратегічних цілей інвестиційної діяльності.
4.	Уточнення інвестиційної стратегії за періодами її впровадження	Визначення конкретних моментів формування та реалізації стратегії, встановлення послідовності досягнення окремих етапів інвестиційної діяльності, а також визначення строків досягнення конкретних завдань, підцілей і основної мети інвестиційної діяльності підприємства.
5.	Оцінка розробленої інвестиційної стратегії підприємства	Проведення загальної оцінки стратегії, оцінку окремих етапів її впровадження, а також оцінка окремих завдань і підцілей стратегії, проводиться

№	Етап	Опис
		оцінка можливості реалізації стратегії з урахуванням наявного ресурсного потенціалу та різних інвестиційних ризиків.

Джерело: узагальнено автором за [3, С. 95-96]

Формування інвестиційної стратегії є складним процесом, який включає аналіз та урахування різноманітних факторів. Основними ключовими чинниками, що впливають на цей процес, є економічні, фінансові, соціальні, інформаційні, екологічні та політичні аспекти [4, С. 72-73] (див. рис.1). Перш за все, економічна ситуація в країні та у світі має величезне значення для формування інвестиційної стратегії. Рівень економічного розвитку, стабільність фінансово-економічної системи, інфляція, обсяги виробництва та споживання товарів і послуг.

Другим важливим чинником є фінансова стійкість та ліквідність підприємства. Інвестори оцінюють фінансове положення компанії, її можливість відшкодування інвестицій та готовність до прийняття ризику. Соціальні аспекти, такі як демографічна ситуація, рівень життя населення, освіта та культурні особливості, також важливі для формування інвестиційної стратегії. Потреби та попит споживачів на ринку визначають перспективи розвитку підприємства і можливості для інвестування. Не менш важливими є політичні чинники. Стабільність політичної ситуації, законодавча база, податкова та митна політика, урядова підтримка та регулювання.

Рис.1. Фактори впливу на інвестиційну стратегію підприємств

Джерело: [4, с. 73]

В умовах ринкової економіки для кожного підприємства дуже важливо створювати, зберігати та посилювати свої конкурентні позиції. Це неможливо без аналізу конкурентного середовища, в якому вони діють. Для успішної конкуренції підприємства повинні ретельно вивчати свої конкурентні умови. Конкурентне середовище виникає внаслідок взаємодії численних учасників ринку і визначає рівень економічного змагання і можливість окремих економічних суб'єктів впливати на загальну ситуацію на

ринку. Важливо зауважити, що конкурентне середовище формується не тільки або не стільки самими суб'єктами ринку, що конкурують між собою, але, переважно, через взаємодію між ними [5, с. 30].

Ключовими складовими конкурентного середовища є: кількість та якість суб'єктів господарювання, які активно діють або можуть потенційно вступити на ринок, а також їхні фінансові, матеріально-технічні, технологічні та інформаційні ресурси; попит споживачів, їх потреби і звички, а також ступінь конкуренції та способи взаємодії між учасниками ринку; ефективність конкурентної стратегії та маркетингової політики підприємств; стан та особливості інституційної та ринкової інфраструктури та інші важливі фактори [5, с. 31].

Кожна галузь має свої унікальні особливості у конкурентному середовищі. Тому важливо, щоб підприємство правильно оцінило своїх конкурентів, їхні цілі та специфіку галузі, в якій воно діє. Це дозволить розробити та впровадити найбільш ефективні конкурентні стратегії, які забезпечать його високу конкурентоспроможність та стійкість у конкурентному середовищі. При аналізі факторів, що впливають на конкурентне середовище, корисно розглядати різні класифікації та підходи. Одним із найпоширеніших є виділення факторів конкурентного середовища на основі різних ознак (див. табл.2) [6, С. 39-40].

Таблиця 2

Таблиця 2 – Класифікація факторів конкурентного середовища

№	Клас	Тип
1.	За місцем виникнення	Локальні, галузеві, макроекономічні, світова економіка, глобальна економіка
2.	За сферою походження	Наукові, техніко-технологічні, управлінські, економічні, географічні, соціальні, політичні
3.	За рівнем взаємозв'язку	Незалежні, похідні
4.	За характером	Загальні, спеціальні, індивідуальні
5.	За тривалістю дії	Постійні, спеціальні
6.	За ступенем корисності	Стимулюючі, дестимулюючі

Джерело: узагальнено автором за [6, с. 40]

Сучасне конкурентне середовище підприємств характеризується високою динамікою та нестабільністю, що вимагає постійного аналізу та адаптації стратегій підприємств до змінних умов. Одним з ключових аспектів є зростання числа учасників ринку, яке призводить до збільшення конкуренції та появи нових форм конкурентного протистояння.

Глобалізація економіки відкриває для підприємств нові можливості і виклики. З одного боку, доступ до світових ринків надає можливість розвитку та збільшення обсягів продажів. З іншого боку, конкуренція на світовому ринку стає більш жорсткою, що вимагає від підприємств постійного підвищення якості продукції та послуг.

Технологічні інновації мають значний вплив на конкурентоспроможність підприємств. Використання новітніх технологій може забезпечити підприємству конкурентну перевагу за рахунок підвищення ефективності виробництва, зменшення витрат та покращення якості продукції.

Крім того, соціальні та екологічні аспекти стають все більш важливими для споживачів та суспільства в цілому. Підприємства, які враховують ці фактори у своїй діяльності, можуть мати перевагу перед конкурентами.

Оцінка конкурентного середовища є невід'ємною складовою стратегічного управління підприємством. Вона дозволяє визначити позицію підприємства на ринку, оцінити потенційні загрози та можливості, а також розробити ефективні стратегії для

підвищення конкурентоспроможності. Існує кілька основних методів оцінки конкурентного середовища.

Одним із найпоширеніших методів є аналіз п'яти сил Портера. Цей підхід дозволяє оцінити конкурентну силу галузі, враховуючи п'ять основних чинників: інтенсивність конкуренції серед існуючих гравців, загроза нових учасників ринку, сила постачальників, сила покупців та загроза заміників. Аналіз Портерівських п'яти сил допомагає підприємству зрозуміти структуру галузі та визначити ключові фактори, що впливають на його конкурентоспроможність [7].

Іншим важливим методом є SWOT-аналіз, який передбачає оцінку сильних і слабких сторін підприємства, а також можливостей і загроз з боку зовнішнього середовища. SWOT-аналіз дозволяє підприємству зосередитися на своїх конкурентних перевагах, виявити внутрішні проблеми та розробити стратегії для їх вирішення [8].

Аналіз макроекономічного середовища, включаючи фактори політичного, економічного, соціального та технологічного середовища (PEST-аналіз), також є важливим елементом оцінки конкурентного середовища. PEST-аналіз дозволяє підприємству оцінити зовнішні фактори, що можуть вплинути на його діяльність та конкурентоспроможність [9].

Методи оцінки конкурентного середовища забезпечують підприємство необхідною інформацією для прийняття обґрунтованих стратегічних рішень та ефективного управління своєю діяльністю в умовах ринкової конкуренції.

Глобалізація та технологічний прогрес суттєво впливають на формування сучасного конкурентного середовища, створюючи нові виклики та можливості для підприємств у різних галузях.

З одного боку, глобалізація сприяє розширенню ринків, відкриваючи для підприємств доступ до нових споживачів і ресурсів, що дозволяє підвищити обсяги виробництва та збуту, розширити географічну присутність і диверсифікувати ризики. З іншого боку, глобалізація загострює конкуренцію, оскільки національні ринки стають відкритими для іноземних компаній, які можуть мати значні конкурентні переваги, такі як нижчі витрати на виробництво або доступ до передових технологій. У результаті підприємства змушені постійно вдосконалювати свої стратегії, щоб утримувати конкурентні позиції.

Технологічний прогрес, у свою чергу, є потужним драйвером змін у конкурентному середовищі. Впровадження нових технологій дозволяє підприємствам підвищувати ефективність виробництва, знижувати витрати, покращувати якість продукції та послуг, а також розробляти інноваційні рішення, які задовольняють зростаючі потреби споживачів. Технологічні інновації також сприяють виникненню нових бізнес-моделей та форм конкурентної боротьби, таких як електронна комерція, автоматизація процесів, використання великих даних (Big Data) та штучного інтелекту (AI).

Водночас технологічний прогрес створює нові бар'єри для входу на ринок, оскільки підприємства, які не встигають адаптуватися до швидких технологічних змін, можуть втратити свою конкурентоспроможність. Інвестиції в нові технології потребують значних фінансових ресурсів та високого рівня управлінської компетенції, що може бути викликом для багатьох підприємств, особливо малих та середніх.

Конкурентне середовище та інвестиційна стратегія підприємства тісно взаємопов'язані, оскільки конкурентний контекст значною мірою визначає напрямок і характер інвестиційних рішень, що приймаються підприємством. Ефективна інвестиційна стратегія повинна враховувати специфіку конкурентного середовища, в якому функціонує підприємство, та його динамічні зміни. Конкурентне середовище характеризується багатьма чинниками, такими як кількість і сила конкурентів, рівень інтенсивності конкуренції, доступність ресурсів, бар'єри для входу на ринок, а також

поведінка споживачів і постачальників. Підприємства, що прагнуть утримати або покращити свої конкурентні позиції, повинні ретельно аналізувати ці фактори для розробки своєї інвестиційної стратегії.

Наприклад, у галузях з високим рівнем конкуренції підприємства можуть спрямовувати інвестиції на впровадження новітніх технологій та інноваційних продуктів, що дозволяє їм виділитися серед конкурентів. Інвестиції в дослідження і розвиток (R&D) стають критичними для збереження конкурентних переваг. У той же час, у менш конкурентних галузях підприємства можуть орієнтувати свої інвестиції на розширення виробничих потужностей та освоєння нових ринків.

Стратегії інвестування також повинні враховувати довгострокові тенденції конкурентного середовища. Глобалізація, технологічний прогрес та зміни в споживчих уподобаннях можуть значно вплинути на конкурентоспроможність підприємства в майбутньому. Відповідно, інвестиційні рішення мають бути спрямовані не лише на задоволення поточних потреб, але й на підготовку до майбутніх викликів та можливостей.

Крім того, інвестиційна стратегія повинна враховувати можливі ризики, пов'язані з конкурентним середовищем. Підприємства повинні оцінювати ймовірність змін у поведінці конкурентів, поява нових конкурентів, зміни у регулюванні ринку та інші зовнішні фактори, що можуть вплинути на їхні інвестиційні проекти. Глибоке розуміння конкурентного середовища дозволяє підприємствам приймати обґрунтовані інвестиційні рішення, що сприяють досягненню довгострокових цілей та збереженню конкурентних переваг у динамічному ринковому середовищі.

Аналіз впливу конкурентного середовища на інвестиційні рішення підприємств розглянемо на прикладах компаній із різних галузей, зокрема: Apple, Tesla, Pfizer, Amazon. Це дозволить зрозуміти, як зовнішні конкурентні фактори впливають на стратегічні інвестиційні кроки підприємств.

Конкурентне середовище в технологічному секторі характеризується високою динамічністю та інтенсивністю інновацій. Компанія Apple [10] постійно інвестує значні кошти в дослідження та розробку нових продуктів, щоб зберігати свої конкурентні переваги. Наприклад, значні інвестиції у розробку нових моделей iPhone та інших пристроїв обумовлені необхідністю залишатися лідером на ринку, де конкуренція з боку таких компаній, як Samsung і Google, є надзвичайно високою. Інвестиції в нові технології, такі як доповнена реальність та штучний інтелект, також є відповіддю на глобальні тенденції та конкурентний тиск.

У автомобільній промисловості компанія Tesla [11] виділяється своїми інвестиційними рішеннями, спрямованими на розробку електромобілів та технологій автономного водіння. Конкурентне середовище, яке включає традиційних автомобільних виробників, таких як Ford і General Motors, а також нових гравців, таких як Rivian і Lucid Motors, змушує Tesla постійно інвестувати в інновації. Зокрема, інвестиції у розширення виробничих потужностей та будівництво нових гігафабрик по всьому світу дозволяють компанії збільшувати масштаби виробництва та знижувати витрати. Також значні кошти спрямовуються на розвиток батарейних технологій, що є ключовим фактором у конкурентній боротьбі за ринок електромобілів.

Фармацевтична галузь характеризується високим рівнем конкуренції та регуляторними викликами. Компанія Pfizer [12] приймає інвестиційні рішення, зокрема, щодо розробки нових ліків та вакцин, враховуючи конкурентний тиск та потребу у швидкій реакції на зміну ринкових умов. Прикладом є розробка та масове виробництво вакцини проти COVID-19, де інвестиції в дослідження, виробничі потужності та глобальну логістичну мережу дозволили Pfizer конкурувати з іншими фармацевтичними гігантами, такими як Moderna та Johnson & Johnson. У цьому випадку,

конкурентне середовище, яке вимагало швидкого реагування на пандемію, стало рушійною силою для значних інвестицій.

У секторі роздрібної торгівлі компанія Amazon [13] є прикладом того, як конкурентне середовище впливає на інвестиційні рішення. Конкуренція з боку таких гравців, як Walmart, Alibaba та інших, стимулює Amazon постійно інвестувати в розширення своєї логістичної інфраструктури, розробку нових технологій для автоматизації складів, а також у розвиток хмарних технологій через Amazon Web Services (AWS). Інвестиції у власну мережу доставки та хмарні технології дозволяють компанії знижувати витрати та підвищувати ефективність, забезпечуючи конкурентні переваги на глобальному ринку.

Усі ці приклади демонструють, як конкурентне середовище впливає на інвестиційні рішення підприємств, спонукаючи їх до постійного вдосконалення та інновацій. В умовах високої конкуренції, підприємства змушені ретельно аналізувати ринок та приймати стратегічні інвестиційні рішення, що дозволяють їм зберігати та підвищувати свою конкурентоспроможність. Тому далі буде запропоновано практичні рекомендації для підприємств щодо розробки та впровадження інвестиційної стратегії в умовах конкурентного середовища (див. табл.3).

Таблиця 3

Практичні рекомендації для підприємств

№	Покрокові рекомендації	Опис
1.	Аналіз конкурентного середовища	Потрібно постійно відстежувати ринкові тенденції, діяльність конкурентів та зміни в споживчих уподобаннях. Слід використовувати SWOT аналіз для оцінки сильних та слабких сторін підприємства, а також можливостей та загроз у конкурентному середовищі. Оцініть конкурентний тиск за допомогою аналізу п'яти сил Портера, враховуючи загрозу нових конкурентів, силу постачальників і покупців, загрозу заміників та інтенсивність внутрішньогалузевої конкуренції.
2.	Формування довгострокових цілей	Необхідно формулювати чіткі, вимірювані, досяжні, релевантні та часово обмежені цілі, що враховують як поточні, так і майбутні виклики та можливості. Включайте до стратегічних цілей інноваційні проекти, які можуть забезпечити конкурентну перевагу у довгостроковій перспективі.
3.	Розробка інвестиційної стратегії	Потрібно оцінити різні варіанти інвестування з урахуванням їх потенційної віддачі та ризиків. Слід створити детальний план дій, що включає етапи реалізації, ресурси, відповідальних осіб та терміни виконання.
4.	Управління ризиками	Необхідно визначити потенційні ризики, пов'язані з реалізацією інвестиційної стратегії, і розробити заходи для їх мінімізації. Розподіліть інвестиції між різними проектами та напрямками, щоб знизити вплив ризиків на загальний результат.
5.	Фінансове планування	Потрібно скласти реалістичний бюджет, що враховує всі витрати та очікувані доходи від інвестиційних проектів. Визначте можливі джерела фінансування,

		такі як внутрішні ресурси, банківські кредити, випуск акцій чи облігацій.
6.	Впровадження та контроль	Запустіть реалізацію інвестиційної стратегії відповідно до розробленого плану, забезпечуючи належний контроль за виконанням кожного етапу. Проводьте регулярний моніторинг прогресу та оцінку результатів, вносьте необхідні корективи для досягнення стратегічних цілей.
7.	Підвищення кваліфікації персоналу	Потрібно інвестувати у навчання співробітників, щоб підвищити їх кваліфікацію та адаптувати до нових технологій та методів роботи. Впровадьте мотиваційні програми для підвищення залученості та ефективності працівників у реалізації інвестиційної стратегії.
8.	Комунікація та прозорість	Забезпечте ефективну внутрішню комунікацію для інформування персоналу про цілі, плани та результати інвестиційної діяльності. Дотримуйтеся принципів прозорості та відкритості у взаємодії з акціонерами, інвесторами та іншими зацікавленими сторонами.

Джерело: узагальнено автором

Дотримання цих рекомендацій допоможе підприємствам розробити та успішно впровадити інвестиційну стратегію, що дозволить їм ефективно конкурувати на ринку та досягати своїх стратегічних цілей в умовах динамічного конкурентного середовища.

Висновки

Конкурентне середовище відіграє важливу роль у формуванні інвестиційної стратегії підприємств. Аналіз ринкових умов та діяльності конкурентів є ключовим етапом у розробці ефективних інвестиційних планів. У висококонкурентних галузях підприємства змушені інвестувати в інновації та технологічне вдосконалення для підтримання конкурентоспроможності, тоді як у стабільніших умовах акцент може бути на підвищенні ефективності операційної діяльності.

Ризики, пов'язані з конкурентною боротьбою, також впливають на інвестиційні рішення. Підприємства повинні розробляти диверсифіковані інвестиційні портфелі та впроваджувати системи управління ризиками. Успішна реалізація інвестиційної стратегії вимагає адаптивності та гнучкості, дозволяючи швидко коригувати плани у відповідь на зміни ринкової кон'юнктури. Для забезпечення довгострокової конкурентоспроможності важливо інвестувати у розвиток людського капіталу та корпоративної культури. Це сприяє підвищенню продуктивності та інноваційного потенціалу підприємства.

Отже, конкурентне середовище суттєво впливає на формування інвестиційної стратегії, визначаючи ключові напрямки інвестування, ризики та виклики. Підприємствам необхідно комплексно підходити до розробки та реалізації інвестиційних стратегій, активно адаптуючи їх до динамічних змін ринкових умов.

Список використаних джерел

1. Галько Л. Р. Інвестиційна діяльність підприємства: стратегія і тактика управління // Економіка та суспільство. 2021. № 31. С. 1-10. DOI: 10.32782/2524-0072/2022-41-35.

2. Гуторов О.І. Інвестиційна стратегія підприємства: принципи, методи та етапи розробки. Вісник ХНАУ. Серія : Економічні науки. 2021. Вип.2. Т.2. С. 212-226. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua//handle/123456789/5135>.
3. Дільний, Р. Сучасні підходи до розробки інвестиційної стратегії підприємств [Текст] / Роман Дільний // Актуальні проблеми менеджменту та публічного управління в умовах інноваційного розвитку економіки : матеріали доп. II Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю [Тернопіль, 28 трав. 2021 р.] / редкол. : Р. Р. Августин, А. Ю. Васіна, Т. Л. Желюк [та ін.]; відп. за вип. М. М. Шкільняк. Тернопіль : ЗУНУ, 2021. Ч. 2. С. 94-97. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/43288>.
4. Маковоз О. С., Крайня Д. Р., Обуховський О. В. Фактори інвестиційної стратегії в системі підвищення конкурентоспроможності підприємства // Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2021. № 32. С. 70-75. DOI: 10.32782/easterneurope.32-10.
5. Кадирус А., Курбацька Л. М. Конкурентне середовище та його вплив на діяльність підприємства // Матеріали II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Актуальні проблеми економіки, управління та маркетингу в аграрному бізнесі» / ДДАЕУ. Дніпро, 2023. С. 30-31. URL: <https://dspace.dsau.dp.ua/handle/123456789/8660>.
6. Шинкарчук О. М., Жекало Г. І. Конкурентне середовище підприємства: особливості і фактори формування // Збірник тез доповідей науково-практичної конференції «Сучасні тренди глобальної та національної економіки» / ІФННІМ ТНЕУ. Івано-Франківськ, 2019. С. 39-41. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/34597>.
7. 5 сил Портера // Дія. Бізнес: [Веб-сайт]. 2020. URL: <https://business.diia.gov.ua/handbook/marketing/5-sil-portera> (дата звернення: 06.06.2024).
8. Що таке SWOT аналіз // Дія. Бізнес: [Веб-сайт]. 2020. URL: <https://business.diia.gov.ua/handbook/marketing/so-take-swot-analiz> (дата звернення: 06.06.2024).
9. Що таке PEST аналіз // Дія. Бізнес: [Веб-сайт]. 2020. URL: <https://business.diia.gov.ua/handbook/marketing/so-take-pest-analiz> (дата звернення: 06.06.2024).
10. Apple: [Website]. URL: <https://www.apple.com/> (viewed on: 07.06.2024).
11. Tesla: [Website]. URL: <https://www.tesla.com/> (viewed on: 07.06.2024).
12. Pfizer: [Website]. URL: <https://www.pfizer.com/> (viewed on: 07.06.2024).
13. Amazon: [Website]. URL: <https://www.amazon.com/> (viewed on: 07.06.2024).